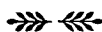

ták a rádiót, kinek lemezjátszójuk, lemezük volt, azon hallgattak zenét. Elhozták a lemezt az iskolába is, hogy a többiek is hallgathassák, amit választottak.

Az új tanterv sokféle módot ad a hatékonyabb esztétikai nevelésre, melyeket érdemes nagyon aktívan kihasználni. Kísérleti munkánkban ezeket a lehetőségeket keressük. Az eddigi eredményeink arra engednek következtetni, hogy az alsó tagozatos tanulók sokoldalú esztétikai nevelése igen jól megoldható, mert az irodalmi művekhez szervesen kapcsolhatók a rokon tartalmú képzőművészeti és zenei alkotások. Ez a munka elmélyíti, a tanulók számára is érdekessé, a szokásosnál izgalmasabbá teszi az anyanyelvi órákat. Többet ismereteket, többet jártasságokat kapnak anélkül, hogy az anyanyelvi nevelésre szánt időt ezzel megrövidítsék.

KIRSCHNER JÓZSEFNÉ

Szeged

Pályaválasztási munka a napköziben

Napközis csoportom heterogén összetételű. Általában három évig vannak nálam a tanulók – 6. osztályos kortól a 8. osztály végéig. Mivel ez az időszak a pályairányulás szempontjából jelentős, tevékenységemben kiemelkedő szerepet kap a pályaválasztás segítése.

Munkámat a 6. osztályos tanulók alapos megismerésével kezdem. Az osztályfőnökök véleményének meghallgatása után, felhasználva a napközi oldottabb, kötetlenebb légkörét, megfigyelem a gyermekek hajlamait, készségeit, képességeit. Erre a különböző színes foglalkozások, programok tág teret nyújtanak. Néhány hónap alatt világossá válik, hogy egy-egy tanuló melyik tárgyat szereti, melyiknek a tanulása okoz nehézséget, s mivel szeret foglalkozni szabad idejében.

A megfigyelés további lehetőségét a családlátogatás nyújtja. Végigjárva tanulóim otthonát feljegyzéseket készítek a szerzett tapasztalatokról. Képet nyerek arról, hogy milyen a szülői ház légköre, viszonya az iskolához, milyen fokú a gyermekek rendszertete, érdeklődési iránya. Van, ahol az olvasás kerül előtérbe, máshol a barkácsolás, gyűjtés stb. Beszélgetések során kiderült, hogy a legtöbb gyermeknek van valamilyen elképzelése a jövőjéről, de ezek még naiv elképzelések.

Felmérő kérdések után meglepett az, hogy sok 6. osztályos gyermek nincs tisztában azzal, hogy mivel foglalkoznak a szülei. Többségük csak azt tudja, hogy gyárban vagy üzemben dolgozik. Érdekes képet kaptam arról is, hogy mennyire hiányos az önismeretük. Ilyen kérdésekre: – Milyen jó tulajdonságod van? Mi a hibád? – szinte alig akadt, aki érdemlegesen válaszolt.

Kihasználva a három év adta lehetőségeket, munkatervemben a pályairányulás segítését fokozatosan három évre tervezve végzem.

A tanulmányi munkánál elért sikerek, kudarcok, túlzott energiaráfordítás vagy gyors teljesítőképesség, akaraterő, kitartás vagy ezek hiányának felismertetése segíti a tanulók önismeretének a fejlődését. A kulturális, a manuális foglalkozások is segítenek a tehetség megítélésében nemcsak engem, hanem a gyermeket is. Ez kiegyensúlyozottabb személyiségformálásra és motiválásra ad lehetőséget. A kulturális foglalkozások tág körű színes programja – ahol sok esetben a gyermek tevékenyen vesz részt, – formálja bizonyos képességek, készségek kifejlődését. Az öntevékeny feladatvállalások a gátlásos tanulókból sok esetben határozott, cselekvőkész embereket fejlesztenek.

Pl. a 8. osztályos V. I. visszahúzódo, gátlásos gyermek volt hatodikos korában. Fokozatos feladatokkal ma a csoport ifjúsági vezetője. Szervez, irányít, segít és tudatosan készül az óvónői pályára. Nevelési beszélgetéseken is segítséget kapnak önmaguk megismeréséhez. Munkavégzéskor vagy egyéb alkalmakkor előforduló hibákra egyénileg is felhívom a figyelmet. Érdekes a fejlődés megfigyelése ezen a téren is. Amíg a hatodikosok gyakran észre sem veszik, hogy hibáznak, a nyolcadikosok már nem egy esetben elnézést kérnek, s arra hivatkoznak, hogy tudják, helytelen magatartásuk oka a serdülés, de megpróbálnak magukon uralkodni. Az önismeret tudatos, fokozatos fejlesztésével jutunk el annak megbeszélésére, hogy mit jelent az életcél. Költők, írók, utazók, felfedezők életének ismertetésével is a munka örömét, az alkotás szépségét ismerik meg a tanulók. A múlt és jelen példáival döbbsentem rá a tanulókat arra, hogy mit jelent a rosszul választott életpálya. Mennyi idegesség, keserűség származhat belőle, vagy mennyi öröm forrása a szívesen végzett munka. A 7. és 8. osztályosok már ismerik szüleik munkáját és életkörülményeit. Nem egy esetben felismerik szüleik hivatástudatát is. Megértik, ha szüleik a jobb munka érdekében tovább tanulnak. Ugyanakkor nem egy gyermek rádöbben arra, hogy szüleinek azért nehéz a helyzete, mert nem tanulhatott megfelelő helyen gyermekkorában.

A szülői értekezleten felhívtam a szülők figyelmét arra, hogy ne titkolják el gyermekeik előtt munkájuk nehézségeit. Kértem a szülőket, hogy ha fáradtak, vagy sikertelenség éri őket, ne beszéljenek a gyermekek előtt munkájukról becsmérő hangon. A munkakörülmények, a főnökkel, kollegákkal való kellemetlenségek megtárgyalása a gyermek előtt esetleg azt a gondolatot váltja ki, hogy a munka rossz, s csak azért kell dolgozni, hogy az ember pénzt keressen.

A gyermekekkel való elbeszélgetések csak akkor hasznosak, ha konkrét gyakorlati tapasztalatokon alapulnak. Ezért kap szerepet munkatervemben az üzemlátogatás és a középfokú iskolák látogatása. A tervezésnél figyelembe veszem az osztályfőnökök és a gyakorlati oktatást végzők programját. Csoportommal azokat a helyeket látogatjuk, amelyek az osztályfőnökök vagy szaktanárok terveiből kimaradnak. A látogatásokba bevonom a napközis csoportomon kívül az iskola 7., 8. osztályos érdeklődő tanulóit is, nem kötelező jelleggel. Az elmúlt tanévben ellátogattunk a Kenderfonógyárba, Ruhagyárba és a Kenyérgyárba. Megfigyeltük a különböző munkafolyamatokat, szakképzettségi igényeket, és meghallgattuk a dolgozók véleményét is. A ruhagyári látogatás óta 2 lánytanuló készül női szabónak. Szívesen varrnak, kézimunkáznak és ruhát terveznek. Munkafoglalkozáson szívesen vállalták, hogy összegyűjtik és lerajzolják a különböző történelmi korok ruháit.

Felkerestük a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképzőt. Itt megtekintettük munka közben a szakács, az élelmiszer eladói és a pincérképző tanműhelyt. Eredményként 1 tanuló ment szakácsnak, 1 kereskedelmi eladónak. Sajnos, a szülői ház ellenkezése miatt más pályára irányítottak két olyan tanuló, aki szakács szeretett volna lenni.

Meglátogattuk a Fodor József Élelmiszeripari Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola tanműhelyeit is. Tájékoztattak bennünket a különböző szakmák munkájáról, követelményszintjéről és az elhelyezkedési lehetőségekről. Ismét több esetben szülői ellenállással kellett a tanulóknak számolnia. Rádöbbsentek a tanulók arra is, hogy a húsos szakmánál a differenciált színlátás elsőrendű követelmény.

Meghívtuk a Rózsa Ferenc Szakközépiskola négyféle tagozatának KISZ-küldötteit és a KISZ-vezető tanárt. A meghívottak beszámoltak tanulmányaikról, a követelmények szintjéről, gyakorlati képzésükről, elhelyezkedési lehetőségeükről. A beszámolókat egyéni kötetlen beszélgetés zárta. Eredménye megmutatkozott abban, hogy jelen tanévben több tanuló jelentkezett forgalomirányítónak egyrészt a Rózsa, más-

részt a „Bebrits”-be, volt aki más szakra. A mostani csoportomból egy leány választotta már ki az elmúlt tanévben a kereskedői tagozatot.

Végezetül meglátogattuk a MÁV Fűtőházat is. Többnek felkeltette érdeklődését. A híradástechnikai tagozatot is választották az elmúlt évben. Ezt olyan tanulóknak ajánlottam, aki szerette a szerelést, és érdeklődött az automatikai gépek iránt.

Az 1978–79. tanévben eddig két pályaválasztási kiállítást látogattunk meg, a Fodor József Szakközépiskolában és a Kossuth Zsuzsa Egészségügyi Szakközépiskolában. A jelen tanév látogatásainak tervezésénél is figyelembe vettem a társadalmi igényeket, szükségleteket. Ezért irányult figyelmünk ismét az élelmiszeripar felé. Nem csak a kiállítást figyeltük meg, hanem megtekintettük a korszerű új iskolát is. A szakvezető tanár elmondta, hogy mennyire keresettek a szakemberek, és milyen jók a kereseti lehetőségek. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a gépek könnyítik a munkát. Az élelmiszeripar jobb megismerése érdekében szerveztem meg, hogy az Élelmiszeripari Főiskola négy előadást tart a gyermekek számára. Az egyik szülő – K. M. adjunktus – vállalta az irányítást. Az ismeretterjesztő előadásokat utolsó éves hallgatók tartják. A vetített képekkel és sematikus magyarázó rajzokkal való előadást érdeklődéssel hallgatták a tanulók. Az első a malom és sütőipar témájával foglalkozott, a második a tejiparral ismertette meg a tanulókat. A következő félévben a baromfi- és húsfeldolgozásról, és az élelmiszerhigiéniáról fognak hallani a gyermekek. Még januárban felkeressük a Sütőipari Vállalatot. Célunk megismertetni a tanulókkal a legkorszerűbb automatizált üzem munkáját, ahol nők is dolgozhatnak. Az üzemlátogatásba bevonjuk ismét a 7. osztály érdeklődő tanulóit is.

A lányok számára nagy élményt jelentett a Kossuth Zsuzsa Szakközépiskolában történt látogatás. Itt nemcsak a kiállítást tekintették meg, hanem a gyakorlati oktatást vezető tanárnő gyakorlati bemutatást is tartott számukra. Sokat jelentett a tanulóknak az a kötetlen beszélgetés is, amit Farkas Piroskával, az iskola KISZ-titkárával folytattak. Az öt 8. osztályos közül két tanulóm ezt a pályát választja szakközépiskolai fokon, egy tanulómat a szülői ház nem engedi erre a pályára, jóllehet már korábban is ezt a pályát szerette volna a gyermek választani. A 7. osztályosok közül 3 tanuló kapott kedvet ehhez a nehéz, de szép hivatáshoz. Mivel csoportomon kívül meghívtuk az iskola 7. osztályos lánytanulóit is erre a látogatásra, így közülük is többen készülnek erre a pályára.

November hónapban ellátogattunk a Bebrits Lajos Vasút- és Híradástechnikai Szakközépiskolába. Szakvezető tanár szülőnk vezette a látogatást. Megtekintettük a vasútgépészeti, a híradástechnikai tanműhelyeket. Érdeklődéssel figyelték a tanulók a labormunkákat. A forgalomirányító kabinetben diavetítéssel nyerhettek bepillantást a felelősségteljes munka rejtelmeibe. Mivel a látogatáson kevés fiú vett részt, a következő évben a fiúk számára külön szervezem a látogatást. Akkor a vasútgépészet minden fázisát megismerhetik, s a kovács, eszterga, marógép, lakatos, elektromos ívhegesztés és egyéb műhely munkáit is munka közben tanulmányozhatják. A látogatás után megtekintettük a Technika Házában a Közlekedés Fejlődéséről szóló kiállítást.

Az 1978–79. tanév második félében a Textilipari Szakközépiskolát a Városi Nyomdát és két üzemet keresünk fel.

A második félévben kerül sor arra a nevelési beszélgetésre, mely „Az igazi boldogság a munka boldogsága” címmel az évben gyűjtött tapasztalatokat, véleményeket összegezi.

A pályára való készülés nehézségeinek megismertetése céljából beszélgetésre meghívtuk iskolánk régebbi tanulóit, akik ma középiskolákban vagy szakmunkásképző intézetekben tanulnak. Az elmúlt évben Mojzes Lajos 2. o. gépipari szakközépiskolás, ez év decemberében Bödő Tünde 2. éves óvónői szakközépiskolai tanuló jött el be-

számolni. A következő félévben két szakmunkást és két középiskolást várunk. A szülők közül egy kereskedő, egy ápolónő, egy banktisztviselő és egy óvónő anyuka jön el beszélgetésre.

Öntevékeny munkaként bevezettük a pályaválasztási felelős beszámolóit. Egy-egy tanuló újságcikkeket, folyóiratokat gyűjt, és a tv-pályaválasztási adásait kíséri figyelemmel.

Kihasználva a napközis lehetőségeket sok egyéni beszélgetést folytatok már a hetedikesekkel is, de különösen a nyolcadikosokkal. Ilyenkor egyénileg próbáljuk összehangolni a pályaszeretetet, pályaismeretet, képességeket, készségeket és pályaal-kalmasságot. A szülők és az iskolavezetés segítségével szervezem meg, hogy egy-egy nyolcadikos tanuló a választott munkahelyen a délután folyamán 1–2 órát eltölthessen. (V. I. az óvodában, Zs. T. élelmiszerüzletben, K. G. és D. M. csecsemőotthon-ban.)

A megfelelően segített gyermek, hiszem, hogy fiatal kora ellenére is jól tud élet-célt találni. A probléma sok esetben a szülői háznál található. A tanuló képességei-nek, készségeinek, vágyainak ismerete és a családi ház elképzelésének összehangolása nehéz feladat. Sok beszélgetést és tapintatot kíván az irányítás. Szülői értekezleten próbálom ráébreszteni a szülőket arra, hogy még apró dolgok is – pl. árnyalati szín-tévesztés, szemmérték, kézbiztonság, szag-, zajérzékenység is – meghatározók lehetnek a pályaválasztás szempontjából. Próbálom meggyőzni a szülőket, hogy mire képes a gyermek, mire teszi őt alkalmassá emlékezete, gondolkodási képessége, kitartása, te-herbirása stb.

Pályairányítási munkámat az osztályfőnökökkel összehangolva, kiegészítő, segítő szándékkal teszem. Állandó törekvésem marad a részfeladatok mellett továbbra is a tanulmányi szint fokozása, a gyermekek gondolkodási képességének fejlesztésével, ér-deklődési körök bővítésével kötelességtudásuk magasabb szintre való emelése.